

<https://doi.org/10.52387/1811-5470.2025.1.15>
CZU: 78.087.681:784:37.015:373

DEZVOLTAREA CULTURII MUZICAL-CORALE A PREADOLESCENȚILOR ÎN PERIOADA MUTAȚIEI VOCALE (În cadrul corului pentru copii *Balada Junior*)

Diana CIUTAC,

doctorandă, Școala Doctorală Științe ale Educației,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, RM,
director, Școala de Arte Măgdăcești, RM
ORCID: 0009-0000-54708344

Rezumat: *Articolul abordează subiectul vital al culturii vocale a preadolescenților, autoarea concentrându-se pe perioada de mutație vocală și pe importanța participării preadolescenților în cor, precum și pe experiențialul și experimentalul realizat în cadrul corului pentru copii „Balada Junior” (Școala de Arte Măgdăcești). Se subliniază că participarea în coruri oferă adolescenților o serie de beneficii, precum îmbunătățirea abilităților vocale, creșterea încrederii în sine și dezvoltarea abilităților sociale; participarea într-un cor poate oferi o comunitate de sprijin în timpul perioadei de mutație vocală, oferind adolescenților un mediu sigur și acceptant în care să-și exploreze și să-și dezvolte vocea.*

Se menționează, de asemenea, importanța educației vocale adecvate și a îndrumării profesionale pentru preadolescenții implicați în arta corală.

Cuvinte-cheie: *cor, artă corală, dirijor de cor, (pre)adolescenți, mutație vocală, cultură muzical-corală*

THE DEVELOPMENT OF CHORAL CULTURE IN PREADOLESCENTS DURING THE VOCAL MUTATION PERIOD

Summary: *The article addresses the vital subject of preadolescent vocal culture, with the author focusing on the period of vocal mutation and the importance of preadolescents' participation in choirs, as well as on the experiential and experimental aspects within the Balada Junior Children's Choir (Măgdăcești School of Arts). It is emphasized that choir participation offers adolescents a series of benefits, such as improving vocal skills, increasing self-confidence, and developing social skills. Participation in a choir can provide a support community during the vocal mutation period, offering adolescents a safe and accepting environment in which to explore and develop their voices. Additionally, the importance of adequate vocal education and professional guidance for preadolescents involved in choral arts is mentioned.*

Keywords: *choir, choral art, choir conductor, (pre)adolescents, vocal mutation, choral music culture.*

Introducere. Artă cântului este cea mai înaltă formă de exprimare a vocii umane care s-a constituit timp de milenii. Reputatul compozitor și dirijor Victor Creangă afirma: „Cântul coral este cel mai democrat, cel mai desăvârșit și cel mai eficient instrument în educația estetică a unei națiuni” [8, pag. 87].

Cercetarea noastră a debutat cu definirea cuvintelor-cheie: *cor, artă vocală, adolescenți, mutație vocală*. Astfel, D.D. Botez precizează definiția corului astfel: „Înțelegem prin cor o reuniune de cântăreți, amatori, sau profesioniști, aplecați spre un același țel: interpretarea artistică a unor lucrări destinate cântului coral, numite și ele coruri. Corul este așa-

dar un ansamblu de voci, un instrument complex, organizat după principii de mult statornicite și adaptate treptat epocilor prin care a trecut istoria muzicii. Numele și-l trage de la corul grec antic, *khoros*, nume preluat și de romani, *chorus*” [2, pag. 44].

Vocea umană se dezvoltă pe parcursul vieții fiecărui individ. La vârsta (pre)adolescenței dezvoltarea vocii indică asupra unor particularități specifice.

Particularități interpretativ-corale ale preadolescenților. Conform DEX, *adolescență* înseamnă perioadă a vieții omului cuprinsă între vârsta pubertății și cea adultă, în care are loc maturizarea treptată a funcțiilor fizice și psihice ale organismului.

Preadolescență – perioadă din viața unui om situată între pubertate și adolescență. Aceste definiții însă nu ne dau și caracteristicile *adolescentului interpret* de opere muzicale în cadrul orelor de ansamblu coral. De acestea ne vom ocupa în continuare.

Fiecare vârstă a cântăreților are particularități specifice. În preadolescență coriștii încep să perceapă mai profund partiturile muzical-corale, însă întâlnesc dificultăți în interpretarea vocală, deoarece se află la o vârstă complicată pentru dezvoltarea aparatului vocal, când au loc multe schimbări esențiale fizice și psihice. Activitatea interpretativă corală are un rol foarte important în această perioadă, fiindcă lărgeste conștiința artistică și sensibilizează simțirea vie a muzicii, care se naște din interpretarea colectivă și contribuie la înțelegerea profundă a piesei sub diversele ei aspecte. Muzicologii sunt de părerea că imaginea ce apare la elev în procesul cântului, este mai completă în comparație cu cea care se produce în alte activități muzicale. Aceasta se datorează interpretării emotive, caracteristice acestei vârste, trăirii „duble” a imaginii muzicale. Alexandra Stici afirmă că „reproducând cântecul, elevul îl trece prin conștiința și simțirea sa, își valorifică vocea muzicală. Formarea culturii vocale la elev, adică a deprinderilor de a cânta corect, expresiv, artistic, cu pasiune, convingător, necesită o muncă bine orientată și sistematică, cunoștințe ample din partea profesorului și efort adecvat din partea elevului” [7, p. 60].

Elevii claselor a V-VII-a se află la vârsta preadolescenței, perioadă ce se caracterizează prin schimbări psihologice, eforturi de formare a identității și trecerea de la gândirea concretă la cea abstractă. Este o perioadă intensă, adesea tensionată, în aspectul

dezvoltării emoțional-afective. Preadolescența este o fază timpurie a adolescenței (între 10/11-13/14 ani), perioadă a transformărilor profunde fizice și fiziologice, a unor conturări complicate a intereselor, aptitudinilor și concepției morale a copilului. În această perioadă vulnerabilă, copiii au nevoie de mai multă călăuzire decât oricând, întrucât fac pasul de la copilărie spre maturizare.

Dacă până la această vârstă copilul nu manifesta preocupări pentru rolul pe care l-ar putea juca în societate, în adolescență și preadolescență se remarcă apariția conștiinței sociale; el devine brusc conștient că este membru al unei colectivități (familie, școală, localitate). Din acest moment, se străduie să câștige stima colegilor, profesorilor, a părinților și devine extrem de sensibil la influența lor. Această fază se caracterizează prin începutul dezvoltării fizice a copilului, și anume: creșterea accentuată a scheletului, sporirea greutateii corpului, perfecționarea aparatului muscular, creșterea inimii mai intens decât vasele sanguine ș.a. Aceste discordanțe provoacă uneori tulburări ale circulației sângelui, hipertensiune, amețeli, dureri de cap, obosire rapidă, de aceea se cere alternarea justă a muncii și a odihnei, plus respectarea unui regim bine organizat.

În cadrul muncii instructiv-educative în școală, sub influența pedagogilor, familiei, colegilor, adică sub influența mediului educațional înconjurător, la preadolescent și adolescent încep să se formeze convingeri și idealuri morale: se observă o atitudine mai serioasă față de viață, față de oameni, crește simțul răspunderii, apare nevoia de autoapreciere, dorința de a-și cultiva însușiri pozitive și de a se debarasa de neajunsuri. Exegețul american în dome-

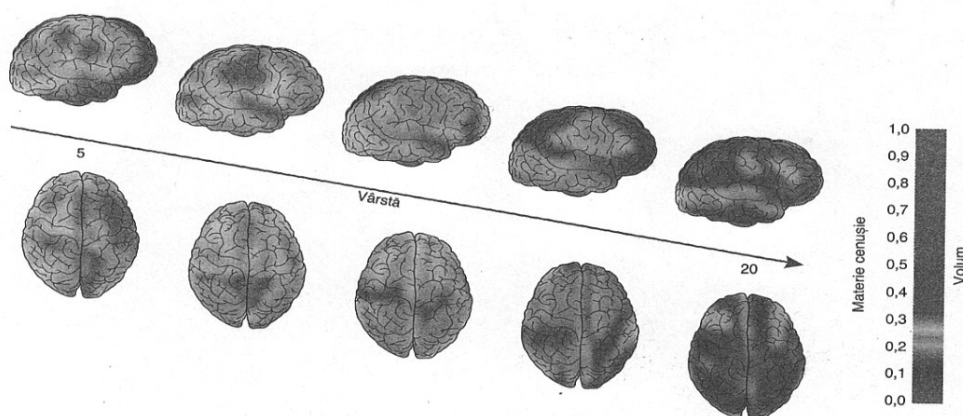

Figura. 1. Materia cenușie a creierului omului de la vârsta de 5 până la 20 de ani

Sursa: Papalia, E.D. *Dezvoltarea umană*. New York, USA. Trad. din engl. Anacaona Mândrilă-Sonetto, Ed. a XI-a. București: Ed. TREI, 2010

niul dezvoltării umane E.D. Papalia statuează că „în majoritatea societăților moderne, trecerea de la copilărie la vârsta adultă nu este marcată de un eveniment singular, ci de o perioadă îndelungată, numită **adolescență** – tranziția din dezvoltare care presupune diferite schimbări fizice, cognitive, emoționale și sociale, și îmbracă forme diferite în contexte sociale, culturale și economice diferite” [4, pag. 354].

În domeniul educației artistice este prețioasă mențiunea cu privire la studiile actuale de imagistică, care arată că „creierul adolescentului este o lucrare nefinalizată. Între pubertate și vârsta de adult au loc modificări spectaculoase la nivelul structurilor cerebrale implicate în emoții, raționare, organizarea comportamentului și autocontrol, fapt care „poate permite sentimentelor să învingă rațiunea și-i poate împiedica pe unii adolescenți să dea ascultare avertismentelor care le par adulților logice și convingătoare” [ibid.]. Figura 1 reprezintă acest fenomen.

„În preajma pubertății, arată același autor, la nivelul lobilor frontali începe un val major de producție de materie cenușie. După valul de creștere, densitatea materiei cenușii scade foarte mult, mai ales la nivelul cortexului prefrontal, pe măsură ce sinapsele (conexiuni între neuroni) nefolosite sunt eliminate, iar cele rămase sunt întărite. Așadar, la mijlocul și sfârșitul adolescenței, tinereții au conexiuni neuronale mai puține, dar mai puternice, mai line și mai eficiente, fapt care sporește eficiența procesării cognitive)” [ibid., pag. 361]. Capacitatea de gândire abstractă, menționează E.D. Papalia, are și implicații emoționale. Spre deosebire de un copil mic, care poate să-și iubească părintele sau să urască un coleg de clasă, „adolescentul poate să iubească libertatea sau să urască exploatarea. Posibilul și idealul captivează deopotrivă mintea și simțirea” [4, pag. 372].

Reieșind din studiile psihologilor citați mai sus, deducem că elevii de vârstă preadolescentină sau adolescentină, care trec printr-o mulțime de schimbări la nivel fizic și cognitiv, necesită o tratare mai delicată din partea pedagogilor. Profesorii sunt obligați să le ofere necondiționat respect, empatie, comunicare deschisă, consistență și echitate, încurajare și sprijin, modelare pozitivă. Din punct de vedere muzical-vocal, preadolescența este marcată prin apariția fenomenului fiziologic denumit *mutație*.

Un dicționar de specialitate definește *mutația* drept *schimbarea vocii în perioada pubertății, când, datorită modificărilor anatomo-fiziologice, vocea de copil devine voce de adult; acest fenomen este mai evident la băieți și el poate dura de la câteva luni la câțiva ani* [3, pag. 211].

Mutația sau schimbarea de voce este rezultatul

creșterii și definitivării laringelui. Acest fenomen fiziologic, la fete, începe cu vârsta aproximativă de 13 ani și se termină după vârsta de 18 ani, iar la băieți începe în jur la 14 ani și se termină după vârsta de 20 de ani. La etapa acestei vârste, aparatul vocal este asemenea unui instrument dezacordat, de aceea în timpul emiterii sunetelor din cânt vocea băieților se rupe la intonarea sunetelor înalte.

Mulți specialiști în domeniul cântului recomandă ca vocile aflate în perioada mutației să fie tratate cu mai multă atenție și delicatețe, dar nici într-un caz să nu fie întrerupte orele de canto. La copiii care învață cântul, schimbarea de voce se produce mai ușor și este de durată mai scurtă. Alți specialiști susțin că băieților-coriști, frecventarea regulată a repetițiilor în perioada de mutație, le este strict interzisă. În acest sens, unii menționează că dacă nu se vor întrerupe exersările în cânt, nu se va forma în deplin vocea postmutațională, bărbătească. Însă experiența mai multor pedagogi, precum T. Zgureanu, O. Filip, Em. Moraru ș.a., a demonstrat că exersarea corectă și cu atenție a vocii este posibilă și este chiar de folos acestei perioade. Doar în cazuri de depistare a unor probleme fonatorii esențiale (răgușeală, nisip), repetițiile corale pot fi întrerupte pentru un timp, în scopul evitării oboselii și încordării coardelor vocale.

Unul dintre cei mai mari dirijori ai corurilor de copii din RM, Ștefan Andronic, descrie minuțios schimbarea vocii copiilor în perioada delicată a adolescenței, oferind și recomandări precum:

- acordarea unei atenții deosebite transformărilor fiziologice, ce afectează vocea, mai cu seamă la băieții de 12-15 ani, deoarece în această perioadă vocea băieților se transformă din sopran (discant), ori mezzo-sopran, în voce de tenor sau bariton-bas, mutându-se astfel din categoria vocilor feminine în cea a vocilor bărbătești; la vocile fetelor în perioada preadolescentină se constată o oarecare inconsistență, de scurtă durată, vocile lor maturizându-se relativ repede;
- transformările în vocea băieților sunt mult mai evidente și mai profunde și încep cu un fel de răgușeală, ce le alterează atât timbrul, cât și intonația vocii; cu timpul, această alterare devenind și mai accentuată; melodiile cântate de băieți în perioada mutației vocale se transpun în tonalitățile și registrul cel mai comod [1, pag. 247];
- alterarea vocii băieților în perioada mutației influențează întreaga lor dezvoltare psihologică.

- este necesar, subliniază maestrul, ca elevii coriști din școlile de muzică și de arte să fie tratați cu calm și răbdare, fiind și examinați periodic de medicul-foniatru [ibid., pag. 248].

Activitatea interpretativă corală are un rol foarte important în perioada copilăriei și a adolescenței, fiindcă le sensibilizează simțirea vie a muzicii, le lărgeste copiilor conștiința artistică, care se naște din interpretarea colectivă, și contribuie la înțelegerea profundă a piesei sub diversele ei aspecte. Muzicologii sunt de părerea că imaginea ce apare la elev în procesul cântului, este mai completă în comparație cu cea care se produce în alte activități muzicale.

M. Vacarciuc consideră că „...la baza activității vocal-corală se află percepția vie a muzicii cântate – trăirea, simțirea și înțelegerea ei, pătrunderea prin cânt și cântec în muzică, însușirea prin cânt și cântec a artei muzicale”, deoarece „muzica nu poate fi percepută prin organele tactile sau cele vizuale, ci o simțim prin intermediul trăirii sunetului. În timpul cântării este necesar ca fiecare sunet emis de vocea copilului să treacă prin interiorul lui, trezindu-i anumite vibrații, aducându-l într-o stare când sunetul necesar va fi produs în mod firesc, ca de la sine” [9, pag.61].

Știind că maturizarea organismului adolescentului se manifestă, de obicei, cu o evidentă maturizare intelectuală și afectivă, dirijorul va ține cont de selectarea atentă a repertoriului, nu doar din punct de vedere al posibilităților vocal-interpretative, dar și a tematicilor abordate. La vârsta adolescenței putem aborda prin muzica corală și teme precum: *relații interpersonale, dragoste, istorie, teme filosofice, identitate și explorare personală, evenimente sociale* ș.a.

Maturizarea organismului se manifestă, de obicei, cu o evidentă maturizare intelectuală și afectivă a copilului. Viața afectivă se complică și se diversifică, preadolescentul și, mai ales, adolescentul, admiră, iubește, simte, visează, aspiră, știe să dorească, are idealuri afective, înțelege intențiile și reacțiile celor din jur. La ieșirea din copilărie - începutul adolescenței, ca și în tot decursul acestei perioade, avem în fața noastră dezvoltarea impetuoasă a unei personalități cu trăsături în plină formare, de aceea educația lui cere mult tact, o deosebită delicatețe și iscusință din partea pedagogilor și familiei.

În cor, elevii învață să interpreteze diferite genuri muzicale, să lucreze în echipă, să se corecteze și să se ajute reciproc. Aici ei, ușor și nesiliți de nimeni, devin disciplinați, conștientizează că au responsabilități, că succesul tuturor depinde de fiecare. În cadrul corului, elevul-corist, obține și-și menține o

ținută corectă și frumoasă a corpului, învață să respire corect și sănătos.

Un alt mare dirijor de cor, Teodor Zgureanu, își prezintă conceptul de educație corală a elevilor la vârsta (pre)adolescență prin mai multe îndrumări/recomandări:

- dezvoltarea supleței vocale;
- adaptarea și omogenizarea vocilor;
- formarea deprinderilor de interpretare corectă, expresivă și artistică a lucrărilor;
- realizarea acordajului vocal-coral,
- crearea, la orele de cor, a unei atmosfere degajate, de creație;
- selectarea minuțioasă a textelor și a lucrărilor muzicale;
- selectarea diapazonului piesei muzicale în corespundere cu vârsta elevilor;
- acordarea atenției și mimicii/gesturilor interpretelor; includerea elementelor teatralizate (la discreția dirijorului);
- dezvoltarea capacității de a trăi emoții estetice, de sensibilizare, de percepere a frumosului din creațiile interpretate;
- prezentarea resurselor variate ce contribuie la stimularea interesului cognitiv și afectiv al elevului;
- în interpretarea lucrărilor pentru vârsta elevilor-adolescenți (lucrări de proporții, de factură amplă, mai dificile pentru practica interpretativă), să se țină cont de claritatea rostirii textului, expresivitatea melodică, intonație justă, antrenarea auzului muzical metro-ritmic; să se asigure libertate în executarea momentelor improvizatorice, siguranță interioară în expunerea și transmiterea ideii cântate ș.a. [10, pag. 33].

O importanță deosebită în dezvoltarea succesului interpretativ-vocal o are *stilul de lucru al dirijorului*, calitatea relației profesor-elev privind activitatea de învățare, metodele de predare-învățare-evaluare utilizate, valorificarea/crearea motivării învățării. Trebuie să învățăm coristul să gândească pozitiv, să-și înțeleagă corect propriile stări, gânduri, sentimente, punctele forte și slabe. Succesul vocal-coral va spori dacă se va stabili un parteneriat de colaborare eficientă între toți factorii educaționali: profesor-dirijor, familie, comunitatea educativă, care împreună vor antrena, vor ghida, și vor motiva elevii adolescenți pentru succes.

Particularitățile generale și muzicale ale preadolescenților, concretizate și re-definite în baza activității corului de copii *Balada Junior*, sunt sintetizate în Tabelul 1.

Tabelul 1. Particularitățile generale și muzicale ale preadolescenților

<i>Particularități generale</i>	<i>Particularități speciale: muzicale</i>	<i>Particularități muzical-corale</i>
<p>1. Schimbări fizice: Adolescența este marcată de schimbări fizice semnificative, precum creșterea în înălțime, dezvoltarea sexuală, schimbări în proporțiile corpului și dezvoltarea sistemului muscular.</p> <p>2. Schimbări hormonale: Hormonii joacă un rol crucial în adolescență, influențând dezvoltarea fizică și emoțională a individului. Aceste schimbări pot conduce la modificări bruște a stării de spirit și la o mai mare sensibilitate la stres.</p> <p>3. Explorare identitară: Adolescenții tind să exploreze și să își redefinească identitatea personală. Ei se întreabă cine sunt, ce își doresc în viață și care sunt valorile lor. Această explorare poate duce la încercări de noi roluri, exprimări artistice și diverse interese.</p> <p>4. Relații sociale: Adolescenții își extind cercul social și acordă o importanță deosebită prietenilor și grupurilor sociale. Încep să își dezvolte abilități sociale și să înțeleagă mai bine dinamica relațiilor interpersonale. Sau, din contra, devin introvertiți și limitați în comunicare din motivul complexelor ulterior formate.</p> <p>5. Autonomie și independență: Pe măsură ce adolescenții își dezvoltă identitatea și încrederea în sine, ei tind să caute mai multă autonomie și independență față de persoanele mature din viața lor.</p> <p>6. Risc și impulsivitate: Adolescenților le este caracteristic comportament mai riscant și impulsiv, deoarece aceștia explorează limitele și își testează abilitățile.</p> <p>7. Dezvoltare cognitivă: Adolescența este, de asemenea, o perioadă de dezvoltare cognitivă semnificativă. Capacitățile cognitive, cum ar fi gândirea abstractă, rezolvarea problemelor și luarea deciziilor, se îmbunătățesc semnificativ.</p>	<p>1. Identitate și exprimare: Un mod important prin care adolescenții își explorează și își exprimă identitatea este muzica. Ei își găsesc genul muzical specific sau artiști care rezonază cu propria lor stare emoțională sau cu valorile recent formate.</p> <p>2. Conexiune emoțională: Adolescenții pot dezvolta conexiuni emoționale puternice cu anumite piese sau genuri muzicale. Muzica poate oferi un refugiu sau un mijloc de exprimare a emoțiilor, audiind sau chiar experimentând primele compoziții muzicale.</p> <p>3. Influență socială: Grupurile de prieteni și cultura adolescență pot avea o influență semnificativă asupra preferințelor muzicale ale (pre)adolescentului. Muzica poate deveni un mijloc de integrare socială și de construire a identității de grup.</p> <p>4. Experimentare și descoperire: Adolescența este adesea o perioadă de explorare și descoperire, iar muzica nu face excepție. Tinerii pot fi mai deschiși să experimenteze diferite genuri muzicale și să își extindă gusturile. De obicei, în perioada (pre) adolescenței se tinde spre genuri mai extremiste, ce oferă senzații „tari”, trăiri intense ale emoțiilor.</p> <p>5. Ritualuri și evenimente sociale: Muzica poate juca un rol central în evenimentele sociale ale adolescenților, cum ar fi petrecerile și organizate de ei înșiși.</p> <p>6. Muzica ca formă de escapadă: Adolescența, pentru mulți, poate fi o perioadă plină de provocări și stres, iar muzica poate oferi o formă de evadare sau escapadă. Ascultând muzică, adolescenții pot intra într-o lume proprie, în care se pot izola de presiunile și responsabilitățile vieții cotidiene.</p> <p>7. Muzica ca formă de activism și exprimare socială: Mulți adolescenți devin conștienți de problemele sociale și politice</p>	<p>1. Schimbări vocale: Adolescența este perioada în care vocea trece prin schimbări semnificative – mutația vocală, în special la băieți, când aceștia trec prin schimbări ale registrului vocal, la fete, manifestându-se mai ușor. Astfel, dirijorii care au în cor adolescenți, trebuie să fie pregătiți să lucreze cu această mutație vocală și să adapteze aranjamentele muzicale pentru a se potrivi schimbărilor vocale ale fiecărui membru al corului.</p> <p>2. Abilități muzicale și tehnice în creștere: Pe măsură ce înaintează în vârstă, adolescenții își dezvoltă abilitățile muzicale, aceștia maturizându-se, înțeleg mai ușor tehnicile de interpretare și de redare a frazelor muzicale. Acest lucru permite corurilor să abordeze repertoriul mai complex decât în corurile de copii și să obțină performanțe de înaltă calitate.</p> <p>3. Socializare și crearea relațiilor: Pentru mulți adolescenți, corul este un mediu important de socializare și de formare a prieteniilor. Participarea la activități muzicale comune îi ajută să se simtă conectați și să își dezvolte abilitățile sociale într-un cadru pozitiv și creativ. De multe ori întâlnim tineri care, interpretând în cor, ulterior creează, din proprie inițiativă, ansambluri vocale sau vocal-instrumentale.</p> <p>4. Exprimarea individuală: Prin intermediul lucrărilor corale, adolescenții se simt coautori, toți interpreții dintr-un cor sunt creatori ai operei respective, fiecare o trece prin prisma eu-lui său, or, tocmai aceasta explică de ce lucrările corale sunt interpretate diferit de la un cor la altul.</p> <p>5. Dezvoltarea abilităților de colaborare: Frecventarea clasei corale îi ajută pe adolescenți să dezvolte abilități de colaborare și de lucru în echipă. Ei învață să asculte și să răspundă la indicațiile dirijorului, să lucreze împreună pentru a atinge un scop comun și să se sprijine reciproc pentru a obține performanțe de succes.</p> <p>6. Dezvoltarea auzului muzical armonic: Interpretarea corală presupune concentrare atât pe linia melodică (orizontală), cât și pe urmărirea acordurilor obținute de tot corul (pe verticală). Ascultând sunetele tuturor partițiilor, poți identifica dacă sunetul tău este corect, luminos și cu intensitate potrivită. Sau, atunci când sunt teme principale/teme secundare, se cedează rând pe rând, până când temele principale sunt interpretate în prim-plan și viziunea compozitorului corespunde cu interpretarea coriștilor. Aceste tehnici de lucru, ajută adolescenții din cor să simtă că fac parte dintr-un organism viu în care fiecare voce trebuie să intervină corect, la timp și exact la indicațiile dirijorului, altfel riscăm să obținem un haos.</p>

<p>8. Presiune academică și socială: Adolescenții se confruntă adesea cu presiuni academice și sociale crescute. Acestea pot include așteptările ridicate din partea părinților, a colegilor și a societății în general, precum și stresul legat de performanța școlară și planificarea viitorului.</p> <p>9. Stima de sine fluctuantă: Adolescența poate fi o perioadă în care stima de sine poate fluctua semnificativ. Adolescenții pot fi mai sensibili la critici și la imaginea lor de sine, iar starea de spirit poate fi influențată de percepția lor asupra propriului lor corp și a succeselor lor sociale și academice.</p> <p>10. Impactul tehnologiei: În epoca digitală, adolescenții sunt expuși la o cantitate fără precedent de informații și sunt conectați în permanență prin intermediul tehnologiei. Acest lucru poate avea atât aspecte pozitive, cum ar fi accesul la informații de folos și oportunități de conectare socială, cât și aspecte negative, cum ar fi expunerea la conținut inadecvat sau dependența de dispozitive.</p>	<p>și își folosesc muzica pentru a-și împărtăși opiniile și pentru a promova schimbarea socială.</p> <p>8. Participarea la producția muzicală: În era digitală, adolescenții au acces la instrumente și tehnologii care le permit să creeze propriile lor piese muzicale. Aceasta poate fi o modalitate puternică pentru ei de a-și exprima creativitatea și de a-și împărtăși gândurile și sentimentele cu cei din jur.</p> <p>9. Descoperirea și urmărirea noilor tendințe muzicale: Adolescenții au capacitatea de a fi la curent cu ultimele evoluții în industria muzicală, ceea ce poate fi o sursă de conexiune cu cultura contemporană. Adolescenții sunt adesea foarte receptivi la noile tendințe muzicale și sunt deseori primii care își exprimă părere vis-à-vis de ceea ce este nou.</p> <p>10. Efectul muzicii asupra stării de spirit și bunăstării emoționale: Pentru adolescenții care se confruntă cu stresul, anxietatea sau depresia, muzica poate fi o modalitate importantă de a gestiona starea lor emoțională și de a îmbunătăți starea lor de spirit. Anumite melodii sau genuri muzicale pot avea un efect terapeutic și de relaxare.</p>	<p>7. Respect pentru muncă și disciplină: Participarea la un cor necesită angajament și disciplină, iar adolescenții care fac parte din coruri învață să își gestioneze timpul și să fie responsabili în ceea ce privește participarea la repetiții și la evenimentele corale. Această experiență poate dezvolta în adolescenți valori precum perseverența și dedicarea.</p> <p>8. Împlinire și satisfacție personală: Participarea la un cor poate aduce adolescenților o senzație puternică de împlinire și satisfacție personală. Realizarea performanțelor corale reușite și primirea aprecierii publicului la festivaluri, concursuri cu obținerea premiilor dorite, pot consolida încrederea în sine și pot crește stima de sine a adolescenților.</p> <p>9. Inovare și creativitate: Un dirijor bun este cel care oferă indicații pentru buna interpretare și organizare a corului, dar și cel care știe să își asculte proprii coriști când aceștia vin cu propuneri și idei noi. Mulți adolescenți aduc o perspectivă proaspătă și inovatoare în coruri. Ei pot avea idei creative pentru aranjamente muzicale, pentru interpretări scenice sau pentru alte aspecte ale performanțelor corale, contribuind astfel la diversificarea și îmbogățirea experienței muzicale.</p> <p>10. Perspectiva unei cariere muzicale: mulți adolescenți care cântă în coruri și sunt pasionați de muzică își urmează această pasiune și aleg să își continue educația și să își dezvolte o carieră în domeniul muzical. Alegerea unei profesii muzicale ulterior poate fi influențată de experiența și implicarea lor în coruri, iar aceștia pot urmări diverse căi în acest sens, cum ar fi: soliști, dirijori, profesori de muzică, compozitori și aran-jori, muzicologi, cercetători muzicali etc.</p>
---	---	---

(Pre)Adolescența este o perioadă unică și complexă a vieții unei persoane, caracterizată de numeroase schimbări fizice, emoționale, cognitive și sociale. (Pre)Adolescența este adesea o perioadă în care muzica joacă un rol semnificativ în viața tinerilor și poate fi asociată cu mai multe particularități specifice. Prin tabelul de mai sus, am încercat să prezentăm doar câteva dintre aspectele cheie ale adolescentului-muzical, probate de experiența și experimentul în cadrul corului de copii *Balada Junior*. Cercetarea a confirmat că experiența fiecărui individ este diferită în funcție de circumstanțele și contextul lor specific. Aceste particularități speciale ale muzicii în adolescență reflectă rolul său complex și profund în viața și dezvoltarea tinerilor în această perioadă de tranziție.

Profesorul și filozoful spaniol Fernando Savater menționează în una din cărțile sale precum că procesul de învățământ „nu e niciodată o simplă transmitere de cunoștințe obiective sau de îndemnări

practice, ci se alătură unui ideal de viață și unui proiect de societate. Când i se reproșa excesiva subiectivitate în judecăți, poetul Jose Bergamin răspundea: „Dacă aș fi un obiect, aș fi obiectiv; însă cum sunt un subiect, sânt subiectiv”. Prin urmare, educația este domeniul subiectelor, iar scopul ei este să formeze tot subiecte, nu obiecte, nici mecanisme de precizie” [6, p.137]. Deci tratarea adolescenților ca subiecți recunoaște și promovează demnitatea și integritatea lor și contribuie la construirea unor relații mai sănătoase și mai respectuoase între adolescenți și adulți.

Elevii care îmbrățișează arta muzicală, în cazul nostru, cântă într-un cor, dezvoltă atât trăsături specifice culturii muzicale generale, cât și trăsături specifice culturii muzical-corale. Prin intermediul culturii muzicale generale și a culturii muzical-corale, elevii ce cântă în cor, dobândesc o gamă variată de abilități și trăsături care îi influențează pozitiv pe

plan personal și muzical. În ansamblu, cultura spirituală și artistic-estetică a elevilor care cântă în cor este îmbogățită de experiențele lor muzicale și de interacțiunile lor în cadrul comunității corale. Aceste experiențe îi ajută să devină indivizi mai înțelegători, mai sensibili și mai conectați la artă și la ceilalți membri ai comunității lor.

Particularități muzical-corale ale adolescenților reflectă modul în care participarea la un cor poate influența dezvoltarea lor personală, muzicală și socială în timpul acestei perioade de mari schimbări, de formare a valorilor și conceptelor vieții ulterioare de adult. Putem deci conchide că frecventarea

activităților corale contribuie la formarea unor persoane puternice, complexe, echilibrate emoțional, cu gust estetic, cu dragoste față de valorile autentice ale vieții, echilibrați moral și psihic, capabili să comunice liber și eficient... . Lista poate continua și este diferită de la un copil la altul, așa cum totul depinde de universul intim al fiecărui educabil, de abilitățile cognitive, genetica moștenită, talentul muzical ș.a. Iar semnifică susținerea virtuților și anularea viciilor/complexelor adolescente.

Elevii care practică cântul coral dezvoltă o serie de trăsături psihofiziologice specifice, după cum observăm în Tabelul 2.

Tabelul 2. Cultura muzical-corală a elevilor

Trăsături psihofiziologice specifice culturii artistic-estetice	Cultura spirituală și artistic-estetică generală	Trăsături specifice culturii muzicale generale	Trăsături specifice culturii muzical-corale
<p>1.-Sensibilitatea auditivă crescută: elevii care cântă în cor devin mai sensibili la sunetele din mediul înconjurător. Prin antrenamentul vocal și auditiv, își dezvoltă capacitatea de a percepe și de a aprecia nuanțele subtile ale muzicii.</p> <p>2.-Controlul respirației îmbunătățit: cântul coral necesită o tehnică vocală adecvată, care implică un control precis al respirației. Elevii care cântă la cor își dezvoltă capacitatea de a-și gestiona respirația în mod eficient pentru a susține tonurile, înălțimea sunetelor și frazele lungi în muzică.</p> <p>3.Coordonarea motorie îmbunătățită: cântul coral presupune o coordonare fină între mișcările corpului și producerea sunetului vocal. Elevii care cântă la cor își dezvoltă abilități motorii precise, cum ar fi controlul musculaturii faciale și a corzilor vocale.</p> <p>4.Creativitate și expresivitate: participarea la cor îi încurajează pe elevi să își exprime creativitatea și să interpreteze muzica în moduri diferite.</p>	<p>1.Aprecierea muzicii: elevii care cântă în cor sunt adesea expuși la o varietate de genuri muzicale, de la muzică clasică la contemporană sau tradițională. Astfel ei își creează o viziune mai profundă pentru diversitatea și complexitatea muzicii.</p> <p>2.Respect față de tradiție: Cântul coral presupune și interpretarea lucrărilor muzicale tradiționale sau clasice. Astfel, elevii învață să respecte și să prețuiască tradițiile muzicale și să înțeleagă rolul lor în transmiterea și conservarea patrimoniului cultural.</p> <p>3.Dezvoltarea sensibilității artistice: Prin practica cântatului în cor și interpretarea diferitelor piese muzicale, elevii își dezvoltă sensibilitatea artistică și estetică. Ei învață să aprecieze frumusețea și expresivitatea muzicii și să își dezvolte propriul gust și stil în interpretare.</p> <p>4.Colaborarea și spiritul de echipă: Corul oferă un mediu prielnic pentru dezvoltarea abilităților</p>	<p>1.Apreciere pentru muzică: Elevii care cântă în cor demonstrează o apreciere profundă pentru muzică în general. Ei pot oferi o apreciere și o diferențiere a genurilor muzicale și pot avea o înțelegere mai amplă a aspectelor teoretice și practice ale muzicii.</p> <p>2.Sensibilitate auditivă: Dezvoltarea abilităților muzicale îi face pe acești elevi mai sensibili, mai atenți la sunetele și vibrațiile din mediul înconjurător.</p> <p>3.Disciplină și dedicare: Participarea la cor necesită disciplină și dedicare pentru a învăța și a interpreta corect muzica. Elevii învață să își gestioneze timpul și să fie responsabili față de pregătirea și prezența la repetiții, ținuta în scenă, atitudinea responsabilă față de colegi ș.a.</p> <p>4.Abilități tehnice: Prin participarea la cor, elevii își dezvoltă abilități tehnice vocale, cum ar fi controlul respirației, antrenarea dicției și a articulației, proiecția vocală, corectitudinea intonației, respectarea indicațiilor din partitură</p>	<p>1.Cultură vocală dezvoltată: Elevii ce cântă în cor, după perioade îndelungate de antrenament vocal, obțin emisie vocală luminoasă, timbru vocal plăcut la audiție, respirație costo-diafragmală, articulație clară, susținerea corectă a înălțimii sunetelor, maleabilitate în interpretarea intervalelor de diversă complexitate ș.a.</p> <p>2.Sensibilitate la armonie: Elevii în cor își dezvoltă o sensibilitate specială în crearea armoniilor muzicale și la modul în care vocile individuale se îmbină pentru a crea acorduri echilibrate.</p> <p>3.Învățarea partiturilor: Participarea la cor îi învață pe elevi să descifreze și să interpreteze partituri muzicale, să înțeleagă semnele muzicale și să urmărească instrucțiunile dirijorului.</p> <p>4.Experiența performanțelor în public: Elevii ce cântă în cor câștigă experiență în prezentările publice, dezvoltând încrederea în sine și capacitatea de a gestiona emoțiile în timpul performanțelor.</p>

<p>Toți coriștii sunt „coautori”, creatori ai operei interpretate pentru că fiecare o înțelege și o redă în felul său, după propriile percepții și propria imaginație. Această experiență îi ajută să își dezvolte capacitatea de a comunica emoții și sentimente prin intermediul muzicii.</p> <p>5. Disciplină și concentrație: în timpul repetițiilor corale și a prestațiilor publice, elevii trebuie să fie disciplinați și concentrați pentru a colabora eficient cu ceilalți membri ai corului și pentru a produce o interpretare coerentă a muzicii. Unele experimente au demonstrat că elevii ce cântă în cor se deosebesc de ceilalți și prin disciplină, bună organizare și spirit de echipă.</p> <p>6. Încredere în sine: participarea la cor poate contribui la dezvoltarea încrederii în sine a elevilor, oferindu-le oportunitatea de a-și demonstra abilitățile în fața altora și de a primi recunoaștere pentru munca lor în cadrul comunității. În momentul când îi este încredințat spre interpretare un sunet dintr-un acord, coristul se simte important și asta îl face să se simtă parte dintr-un întreg, căpătând încredere în propriile puteri și în propriul talent.</p>	<p>sociale și a spiritului de echipă. Elevii învață să lucreze împreună pentru a atinge un scop comun, să își susțină și să își încurajeze colegii, ceea ce contribuie la formarea unui sentiment puternic de camaraderie și apartenență.</p> <p>5. Explorarea și exprimarea emoțiilor: Muzica este un mijloc puternic de exprimare a emoțiilor și sentimentelor. Participând la cor, elevii au ocazia să exploreze și să exprime o gamă largă de emoții prin intermediul muzicii, ceea ce poate contribui la dezvoltarea lor emoțională și spirituală.</p> <p>6. Experiențe de performanță și apreciere publică: Prezentările publice ale corului oferă elevilor oportunitatea de a împărtăși talentul lor cu alții și de a primi recunoaștere și apreciere pentru munca lor. Aceste experiențe de performanță pot contribui la creșterea încrederii în sine și a satisfacției pentru realizările personale.</p>	<p>5. Colaborare și comunicare: Interpretarea corală implică lucrul în echipă și comunicarea eficientă cu ceilalți membri ai corului. Elevii învață să asculte de indicațiile dirijorului, să se sincronizeze cu restul grupului, să asculte și să cedeze temelor principale din partitură, să respecte semnele incidente scrise de compozitor ș.a.</p>	<p>5. Spirit de echipă: Cultura muzical-corala promovează un spirit de echipă puternic, creează sentimentul solidarității, în care fiecare membru contribuie la succesul colectiv al corului prin angajamentul și implicarea lor, simțindu-se ca într-o familie.</p> <p>6. Respect pentru tradiție și istorie: Elevii în cor sunt adesea expuși la un repertoriu divers, care poate include lucrări clasice, religioase, patriotice, contemporane, tradiționale. Acest lucru îi ajută să dezvolte un respect pentru tradiția muzicală și istoria repertoriului coral.</p> <p>7. Schimb cultural: Elevii coriști, obțin experiențe bogate, în urma participărilor la concursuri și festivaluri naționale/internaționale. Aceștia reușesc să comunice live cu alți tineri și copii de vârsta lor, însă de alte etnii și culturi, reușind să facă schimb de emoții, trăiri, partituri muzicale, să creeze legături umane spre ulterioare proiecte comune de viitor etc.</p>
--	---	--	---

S-a stabilit/confirmat astfel că cultura spirituală și artistic-estetică generală a elevilor care cântă în cor poate fi profund influențată de experiențele lor în cadrul corului și de implicarea lor în muzică în general. Activitățile corale lasă o amprentă importantă în dezvoltarea fizică, psihologică, morală și spirituală a elevului-corist preadolescent/adolescent, care, fiind în perioada de formare a propriului „eu”, își conturează viitoarea personalitate și își creează valori ce vor rămâne și se vor dezvolta pe tot parcursul vieții. Vl. Pâslaru statuează că „sistemul

de valori spirituale ale scriitorului/muzicianului, prin operele create de aceștia, interacționează cu sistemul de valori spirituale ale elevului receptor, în rezultat producându-se/recreându-se atât opera de artă cât și o nouă valoare a elevului receptor de artă” [5, pag. 306].

Concluzii. Trăsăturile culturii muzical-corale ale elevilor sunt definite drept formațiuni cultural-muzicale întreținute psihofiziologic, care se formează și se dezvoltă pe parcursul vieții școlare, sub acțiunea factorilor de influență educativ-estetică și edu-

cativ-muzicală în condițiile activității muzical-corală. Cultura muzical-corală a elevilor adolescenți se constituie din trăsături psihofiziologice, trăsături cultural-spirituale și artistic-estetice generale, trăsături specifice culturii muzicale generale și trăsături muzical-corale propriu-zise. Aspectele speciale ale relației adolescenților cu muzica și compozitorii de muzică corală demonstrează profunzimea și diversitatea modului în care muzica influențează și

este influențată de viața și experiențele tinerilor în această perioadă de tranziție.

Deci, elevii coriști, interpretând opera corală, o reînvie și în același timp o recrează; elevii-interpreți fac parte din „viața” acelei lucrări sau, cu alte cuvinte, opera corală există și are continuitate tocmai prin actul de interpretare propriu-zis, ale cărei subiecți sunt, în cercetarea noastră, elevii coriști.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. ANDRONIC Șt., VIERU Gr. *Să trăiască visele*. Chișinău: Ed. Pontos, 2016. ISBN 978-9975-51-753-9, ISMN 979-0-3480-0271-2.
2. BOTEZ B.B. *Tratat de cânt și dirijat coral*. București, 1982
3. LUPU J., CARAMAN-FOTEA D., *Dicționar universal de muzică*. București: Ed. Litera Internațional, 2008. ISBN 978-973-675-391-6.
4. PAPALIA E.D. *Dezvoltarea umană*. New York, USA. Trad. din engl. Anacaona Mândrilă-Sonetto, Ed. a XI-a. București: Ed. TREI, 2010. ISBN 978-973-707-414-0.
5. PÂSLARU Vl. *Epistemele educației moderne: Reactualizare, redefinire*. Chișinău: Ed. Pontos, 2023. ISBN 978-9975-72-708-3.
6. SAVATER F. *Curajul de a educa*. Chișinău: Ed. Arc, 1997. ISBN 9975-61-047-1.
7. STICI A. *Metodologia educației muzicale integrate*. Chișinău, 2007. ISBN 978-9975-4346-2-1.
8. TABARAN A., PAȘCA E.M. *Învățământul artistic în contextul valorificării potențialului creativ al elevilor*. Chișinău-Iași: Ed. Ars Longa, 2016. ISBN 978-973-148-244-6.
9. VACARCIUC M. *Dimensiunea spirituală a cântului*. Ed. a II-a, Chișinău: Tipogr. „Garomont-Studio”, 2017. ISBN 978-9975-136-44-0.
10. ZGUREANU T. *Plaiul soarelui – Moldova*. Chișinău: Ed. Pontos, 2010. ISBN 978-9975-51-169-8, ISMN 979-0-3480-0097-8.